

Granskningsutlåtande

Utfärdat: 2022-06-07

Per Osvalds

Diarienummer: 0860/21

Telefon: 031-368 18 51

Aktbeteckning: 2-5602

E-post: per.osvalds@sbk.goteborg.se

Detaljplan för verksamheter vid Pressvägen inom stadsdelen Sörred i Göteborg

Granskningsutlåtande

Handläggning

Byggnadsnämnden gav granskningsbeslut. Förslaget har

sänts för granskning under tiden – .

Planförslaget har skickats ut enligt bifogad lista över samrådskrets.

Förslaget har under samma tid varit tillgängligt på stadsbyggnadskontoret.

Förslaget finns även tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida:

www.goteborg.se/planochbyggprojekt.

Sammanfattning

Under granskningstiden inkom det 21 yttranden. Öckerö kommun inkom med en skrivning efter granskningstiden, kommunen har valt att ta hänsyn till yttrandet och det behandlas nedan liksom övriga yttranden. Inkomna yttranden berör i huvudsak naturskyddsfrågor och artskydd. Därutöver berör inkomna yttranden behov av mindre förtydliganden under ämnena: geoteknik, föroreningar, dagvatten- och skyfall och riskhantering.

Kontoret har bedömt att förslaget ska revideras genom mindre revideringar i planhandlingarna. Utredningarna *Miljökonsekvensbeskrivning*, *Åtgärdsstrategi och riskhantering PFAS*, *Risikutredning*, *Dagvatten- och skyfallsutredning*, *Trafikanalys*, *NVI* och *Bevarandeåtgärder för skyddade arter* har uppdaterats. *PM åtgärder bergteknik* och *PM Geotekniskt utlåtande angående utläggande av tryckbank* har lagts till efter att kompletterade arbeten i fält har utförts.

Kvarstående erinringar finns från Naturskyddsföreningen samt från privatpersoner boende norr om planområdet (ej sakägare).

Kopior av samtliga yttranden har överlämnats till fastighetskontoret, fastighetsägare och berörda konsulter för kännedom och eventuellt beaktande vid planens genomförande.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Personnamn anges inte. Synpunkterna finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret.

Numreringen av synpunkterna kan ofta underlätta men är valfri och får tas bort.

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

1. Fastighetsnämnden

Fastighetskontoret har inget att erinra mot granskningshandlingen.

Kommentar: Noteras.

2. Trafiknämnden

Trafikkontoret har medverkat i planarbetet och ställer sig positiva till utbyggnad av rubricerat ärende. En del synpunkter från samrådsskedet har beaktats, men följande synpunkter kvarstår:

- Allmän plats ingår inte i planområdet men Trafikkontoret avser genomföra kapacitet- och trafiksäkerhetshöjande åtgärder i anslutning till planområdet. I korsning Sörredsvägen/Gamla Sörredsvägen pågår projektering för kapacitetshöjande åtgärder i form av signalkorsning. Övriga åtgärder som nämns i planbeskrivningen är preliminära och fortsatt analys och utredningsarbete kommer visa vilka punkter som är aktuella för framkomlighet och trafiksäkerhetshöjande åtgärder (utanför planområdet).

Kommentar: Planbeskrivningen har setts över och det har förtydligats att övriga åtgärder är preliminära.

- Trafikkontoret vidhåller att det är av stor vikt att etableringens skiftgång separeras från omkringliggande verksamheter.

Kommentar: Noteras.

- I trafikanalysen har det varit en förutsättning att godstransporter angör området från söder via syrhålamotet. Eventuella förändringar av sådana förutsättningar skulle påverka trafikanalysens resultat och trafikkontoret anser därför att angöring från söder för godstrafik bör vara en förutsättning även i det fortsatta arbetet.

Kommentar: Noteras.

- Trafikkontoret anser att en möjlighet för genomgående kollektivtrafik genom planområdet är en förutsättning för att skapa en attraktiv kollektivtrafik. Även möjlighet för genomgående gång- och cykeltrafik ses som en förutsättning för ett ökat hållbart resande till och från området, då långa omvägar undviks vilket kan möjliggöra att fler från framför allt Torslanda väljer att cykla.

Kommentar: Informationen har genom yttrandet skickats vidare till exploatören.

- Trafikkontoret instämmer i att det är positivt om kommunen och exploatören kan samarbeta kring arbete med mobilitetsåtgärder för att öka

det hållbara resandet till området. Vilket arbetssätt som är bäst lämpat för fortsatt arbete gällande mobilitetsåtgärder avgörs i det fortsatta arbetet, förutsättningar för attraktiv kollektivtrafik och gen gång- och cykelväg är två av parametrarna.

Kommentar: Noteras.

- Detaljplanen kan bidra till trafikstrategins mål ”Samverka regionalt vid lokalisering av logistikcentraler och transportintensiva verksamheter”.

Kommentar: Noteras.

3. Socialförvaltningen Hisingen

Socialförvaltningen Hisingen har inga nya synpunkter utan vidhåller ställningstagandena som gjordes i samrådsskedet och menar att detaljplanen kan tillstyrkas.

Kommentar: Noteras.

4. Kretslopp och vatten

Kretslopp och vatten ser behov av följande ändringar i planhandlingarna:

- Lägg till i plankartan: KoV föreslår att egenskapsbestämmelserna m_1 och m_2 ska gälla även i E området i norr.
- I Planbeskrivningen: sid 23. Lägg till (markering med fet text): Kommunen ansvarar för utbyggnad av allmän platsmark, SKYDD₁, **vilket syftar till att kunna bevara och förstärka de naturliga förutsättningarna för att hantera dagvatten och skyfall inom området.**
- I Planbeskrivningen: sid 34. Lägg till (markering med fet text): innebär ett 20-årsregn att flödet ökar cirka 14 gånger mer flöde **men med en omfattande fördröjning sker ingen ökning av flödet vid ett 20 års regn.**
- I Planbeskrivningen: sid 54. Lägg till (markering med fet text): Allmän plats för skydd₁ – översvämning syftar till att kunna **bevara och förstärka de naturliga förutsättningarna för att hantera dagvatten och skyfall inom området.**
- I Planbeskrivningen: sid 56. m_3 . bestämmelse: Lägg till (markering med fet text): Lägg till i planbeskrivningen av m_3 att **egenskapen även syftar till att inte försämra befintlig skyfallssituation**
- I Planbeskrivningen: sid 56. m_4 . Lägg till (markering med fet text): området kan avvattnas av dagvatten och skyfallsregn **utan att försämra för omkringliggande områden.**
- I Planbeskrivningen: sid 65. Kretslopp och vatten planerar inte att bygga något i ytan så detta stämmer inte, detsamma gäller även under driftskostnaderna.
Stryk: Kretslopp och vattennämnden får utgifter för skyfallsanläggning inom allmän platsmark.

Kommentar: Planbeskrivningen har setts över och korrigerats enligt yttrandet.

Avseende avfall. Kretslopp och vatten har ur ett avfallsperspektiv inga synpunkter på planhandlingarna.

I bygglovsansökan ska exploatörerna redovisa en fungerande avfallshantering. Kretslopp och vatten rekommenderar att exploatörerna beaktar de kommentarer som vi framförde under samrådet samt följer de riktlinjer som finns i skriften Gör rum för miljön på stadens hemsida.

Kommentar: *Noteras.*

Avseende dagvattenhantering och skyfallshantering. Utöver synpunkten i inledningen av yttrandet är dagvatten och skyfallsfrågorna utredda i dagvatten och skyfallsutredningen och omhändertagna i planbeskrivningen.

Kommentar: *Noteras.*

Avseende förutsättningar för anslutning. Anslutning till allmänt ledningsnät för dricksvatten och spillvatten kan ske i planområdets västra del, direkt öster om tågspåren.

Anslutning till allmänt ledningsnät för dagvatten medges. Hur dagvatten ska anslutas till fastigheten är under utredning

Kommentar: *Noteras.*

Avseende ekonomi. Utbyggnad av allmänt ledningsnät bekostas av VA-kollektivet. Dagvattenanläggningar bekostas av VA-kollektivet. Skyfallsanläggningar finansieras enligt staden skyfallsöverenskommelse med tillhörande finansieringsmodell. Fördelningen är inte klar ännu. I genomförandestudien har kostnads kalkyl för bland annat utbyggnad av VA och skyfallshantering inom allmän platsmark tagits fram. Kostnadstäckningen för VA-kollektivet vid genomförande av detaljplanen bedöms som låg.

Kommentar: *Noteras.*

Kretslopp och vatten hänvisar även till den information som lämnades i samrådsyttrandet.

Kommentar: *Noteras.*

5. Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen har i ett tidigare yttrande förordat att inom planområdet i så stor utsträckning som möjligt låta bevara befintlig natur- och skogsmark inklusive rester av det före detta odlingslandskapet, såsom stengärdesgårdar, för att säkerställa den fortsatta avläsbarheten av områdets agrara historia. Kulturförvaltningen kvarstår vid sitt tidigare yttrande.

Kommentar: *Noteras.*

6. Miljöförvaltningen

Angående naturmiljö. Objekt 10 a i naturvärdesinventeringen är naturvärdesklass 3, men i kartan är det markerat med röd färg som symboliserar klass 2. Detta behöver rättas till.

Kommentar: *Angivelsen i objektbeskrivningen har korrigerats. 10a är i NVI klassad som naturvärdesklass 3 och färgen är därmed korrekt.*

Miljöförvaltningen vill ta del av resultatet av inventering som ska ske under våren-sommar 2022 av fladdermöss, insekter och kärlväxter.

Miljöförvaltningen vill hållas informerade om resultat och uppföljning av gjorda kompensationsåtgärder för grod- och kräldjur. Därtill önskar vi hållas informerade om planerade åtgärder för fågellivet och fladdermöss.

Kommentar: *Informationen har delgetts dem som utför inventeringen och som sammanfattar resultatet.*

Miljöförvaltningen bedömer att utredningen *Bevarandeåtgärder för skyddade arter* är fullgod som underlag för detaljplanen. Efter samrådet har beskrivning för fåglar och fladdermöss lagts till.

I samrådsredogörelsen framgår att stadsbyggnadskontoret inte avser att lyfta in områden för skydd- och kompensationsåtgärder inom planområdet för detaljplanen men att det finns ett långsiktigt kommunalt intresse att bevara dessa som naturområden. Miljöförvaltningen påtalar därmed att stadsbyggnadskontoret måste se till att kompensationsåtgärderna (både juridiska och frivilliga) för aktuella områden uppdateras i GOkart's GIS-skikt för kompensationsåtgärder.

Förvaltningen anser att arbetet med kompensationsåtgärderna i denna detaljplan bör spridas som ett gott exempel. Planhandläggare för andra detaljplaner i staden bör ta lärdom av detta exempel.

Kommentar: *Noteras.*

I plankartan markeras användning SKYDD₁ för översvämningsyta i sydvästra hörnet av planen. Detta är en ändring från NATUR i samrådsskedet. Miljöförvaltningens synpunkt i samrådet var att skogen inte får påverkas negativt av denna dagvattenhantering. Stadsbyggnadskontoret skriver i samrådsredogörelsen att synpunkten är noterad. Vi saknar dock en förklaring hur detta ska gå till eftersom det står i planbeskrivningen att en utbyggnad ska göras för att hantera skyfall och dagvatten. På sidan 47 står att kretslopp- och vattennämnden svarar för drift och förvaltning av skyfallsanläggningen samt eventuella dagvattenåtgärder. Samtidigt står det att i bäckravinen ska kunna bevara och förstärka de naturliga förutsättningarna för att hantera dagvatten och skyfall inom området (sid 36). Vi vill att en förklaring görs i granskningsutlåtandet om hur anläggningarna kommer att påverka skogen.

Kommentar: *Det planeras inga åtgärder inom användningsområdet Skydd₁ utan området förväntas bibehålla sin befintliga utformning och funktion. Läs mer i planbeskrivningens bilaga Dagvatten- och skyfallsutredning (Kretslopp och vatten, 2022).*

Vi noterar att en ny utredning tagits fram angående Torslandavikens status och möjlig påverkan. Det pågår dock en tillståndsprövning för dagvattenlösningen där miljöförvaltningen har kontaktats av förvaltningen Kretslopp och vatten. Därför kan vi inte uttala oss om lämpligheten i detta skede av detaljplanen, utan hänvisar till tillståndsprövningen angående denna fråga.

Kommentar: *Noteras.*

7. Göteborgs energi AB med dotterbolag

Vid schaktningsarbeten i närheten av i markförlagda ledningar hänvisas till våra gällande *Bestämmelser vid markarbeten* som omfattar el-, fjärrvärme-, fjärrkyla-, signalkabel, optostyrkabel optofiber och gasledningar tillhörande Göteborg Energi AB, Göteborg Energi Gothnet AB, Göteborg Energi Nät AB, Göteborg Energi Gasnät AB och Ale Fjärrvärme AB.

Det poängteras att det är för var tid gällande version som skall uppfyllas och att uppdaterade bestämmelser finns tillgängliga via länken:

https://www.goteborgenergi.se/Kundservice/Markarbeten_nara_ledning

Giltighetstiden för av oss lämnat projekteringsunderlag är begränsad, se uppgifter i ert utkvitterade svar. Göteborg Energi lämnar endast synpunkter på föreslagna ledningslägen baserat på utkvitterade underlag från oss.

Det är viktigt att korrekt ledningsanvisning av befintliga ledningar och anläggningar utförs och schaktning och andra markarbeten sker med stor försiktighet.

För ledningsanvisning, projekteringsunderlag, samordnings ärenden och samhällsplanerings ärenden hänvisas till: <https://www.ledningskollen.se>

Kommentar: Noteras.

Göteborg Energi Nät AB har inget att erinra.

Kommentar: Noteras.

Göteborg Energi för fjärrvärme, fjärrkyla och gas har inget särskilt att erinra i granskningsskedet.

Kommentar: Noteras.

Göteborg Energi GothNet AB är intresserade av att delta i kommande detaljprojektering för att tillgodose behovet av fibertjänster inom planen.

Kommentar: Noteras.

8. Park och naturförvaltningen

Förvaltningen bedömer att detaljplanen är möjlig förutsatt att de naturvärden som finns och som framkommer vid de fördjupade artinventeringarna skyddas alternativt kompenseras. Området är i gällande och kommande översiktsplan utpekade som lämpligt för denna typ av storskalig verksamhet.

Området är idag till stor del naturmark. Påverkan på naturmarken bedöms som stor och en miljökonsekvensbeskrivning samt en naturvärdesinventering har därför tagits fram. Inom området har naturvärden och skyddade arter påträffats. Fridlysta arter som påträffats inom området är skyddade enligt lag och det krävs dispens från artskyddsbestämmelser för att göra åtgärder som kan påverka arterna eller deras livsmiljöer negativt. Dispens har redan sökts och beviljats för grod- och kräldjur. Sannolikt kommer fler dispenser att behöva sökas och dessa hanteras av länsstyrelsen.

För att fullt ut kunna kompensera och veta vilka åtgärder som kan bli aktuella behöver de fördjupade artinventeringarna vara genomförda. Förvaltningen kan i det fortsatta arbetet med detaljplanen bistå med synpunkter när kompletta förslag på skydds- och kompensationsåtgärder är framtagna.

Det finns i bilaga 3 till detaljplanen, ”Bevarandeåtgärder för skyddade arter, Naturcentrum, 2022”, beskrivet åtgärder för att kompensera och utjämna negativ påverkan inom planområdet. För att kunna säkerställa att så sker är det viktigt att reglera de utpekade ytorna, bild 5, på plankartan. Lämpligen genom att de ingår i planområdet och regleras i plankarta.

Förvaltningens mening är att de hittills utförda inventeringarna är väl genomförda och hittills planerade skydds- och kompensationsåtgärder förefaller relevanta och tillräckliga. Förvaltningen vill påpeka vikten av uppföljning av åtgärderna över tid.

Kommentar: *Det är inte aktuellt att lyfta in områden för skydd- och kompensationsåtgärder inom planområdet för detaljplanen. De områden som är utvalda som platser för skydds- och kompensationsåtgärder är, förutom lämplighet för åtgärderna, särskilt valda utifrån att det finns ett långsiktigt kommunalt intresse att bevara dessa som naturområden.*

Viktigaste synpunkterna på planförslaget utifrån förvaltningens styrdokument

- Kompletterande artinventeringar bör färdigställas innan slutliga bedömningar kan göras.

Kommentar: *Kompletterande artinventeringar kommer att färdigställas innan detaljplanen antas.*

- Kompletterande planer för skydds- och kompensationsåtgärder för skyddade arter bör färdigställas och innefatta planer för uppföljning av åtgärderna över tid.

Kommentar: *Skydd, skötsel och uppföljning åligger exploatören i enlighet med ansökan om dispens till Länsstyrelsen. En uppföljningsplan följer normalt med i ansökan om dispens och fastställs genom Länsstyrelsens beslut. Kommunen upplåter mark för åtgärderna men ansvarar inte för uppföljningsåtgärder.*

- Skyfallsanläggningens, inklusive den väg som ska byggas, påverkan på planerade kompensationsåtgärder i samma område behöver utredas för att klargöra att de båda går att kombinera. Om det inte är möjligt kan det krävas andra ytor för kompensationsåtgärder för fåglar.

Kommentar: *Det planeras inte för någon väg inom området för kompensationsområden. Det har förtydligats i dagvatten- och skyfallsutredningen att det inte planeras några åtgärder inom användningsområdet Skydd utan att befintlig funktion ska bibehållas.*

- Förvaltningen ser också att ansvar för framtida skydd och skötsel av de ytor utanför planområdet där skydds- och kompensationsåtgärder utförs behöver utredas och slås fast.

Kommentar: *Skydd, skötsel och uppföljning åligger exploatören i enlighet med ansökan om dispens till Länsstyrelsen. Kommunen upplåter mark för åtgärderna men ansvarar inte för uppföljningsåtgärder.*

Förslag på förändringar i planförslaget

- Ytor för skydds- och kompensationsåtgärder bör också upptas som en del av planområdet och planläggas eller på annat sätt säkras för framtiden, för att inte riskera att de exploateras. Exempelvis är ytan med användningsbestämmelsen SKYDD en yta med skyddsåtgärd som ingår och är planlagd. Övriga skydds- och kompensationsåtgärdsytor skulle lämpligen också ingå i detaljplanen och planläggas.

Kommentar: *Det är inte aktuellt att lyfta in områden för skydd- och kompensationsåtgärder inom planområdet för detaljplanen. De områden som är*

utvalda som platser för skydds- och kompensationsåtgärder är, förutom lämplighet för åtgärderna, särskilt valda utifrån att det finns ett långsiktigt kommunalt intresse att bevara dessa som naturområden.

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

9. Länsstyrelsen

Har följande synpunkter:

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att planen inte kan accepteras och kan därför komma att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen åtgärdsstrategi och riskhantering av förorenade områden kan utgöra ett bra underlag för det fortsatta arbetet, men att en del kompletteringar behöver göras.

Utredningar behöver bearbetas för att både besvara frågan hur man ska förhindra eventuell spridning av föroreningar och eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten.

Plankartan måste ses över så att de åtgärder som den geotekniska utredningen anser är nödvändiga säkerställs för hela planförslaget. Statens geotekniska institut (SGI) yttrande bifogas i sin helhet.

Det kvarstår oklarheter kring utsläppen till Natura 2000-området Torslandaviken, om man väljer att leda dagvattnet dit. Länsstyrelsen bedömer dock att dessa oklarheter kan hanteras i den tillståndsansökan som kommer att skickas in.

Planhandlingarna behöver kompletteras i enlighet med det som beskrivs nedan för att Länsstyrelsen inte ska ta in detaljplanen för prövning om den antas.

Kommentar: *Noteras.*

Länsstyrelsen befarar inte att:

- Riksentresse kommer att skadas påtagligt.
- Mellankommunal samordning blir olämplig.
- Strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser.

Länsstyrelsen befarar dock att:

- Miljökvalitetsnormer (MKN) inte följs.
- Bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Kommentar: *Noteras.*

Angående miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten. Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att kommunen vidtar de åtgärder som föreslagits i underlaget för att minska föroreningshalterna i dagvattnet.

Efter samrådet har det framkommit att PFAS-halter i området är mycket högre än vad man tidigare har känt till i både mark och grundvatten. Det är en parameter som inte har hanterats i tidigare skede och som måste utredas för att kunna klarlägga vilka föroreningshalter som kan förväntas. Annars finns det exempelvis risk för att förorena dagvattnet genom att få ett inläckage av grundvatten i dagvattenssystemet. Planerade dagvattenanläggningar med dammar/magasin för

dagvatten/släckvatten kan behöva utformas så att förorenat grundvatten inte sprids via dessa, utan istället kan avledas, samlas upp och renas vid behov.

I planförslaget anges att bäckravinen i den sydvästra delen av planområdet kan vara ett möjligt alternativ för fördröjningsmagasin. Ökade flöden och höjd vattennivå kan orsaka spridning av föroreningar. Om bäckravinen ska användas som fördröjningsmagasin behöver riskerna kopplade till spridning av föroreningar i bäckravinen vara utredda. Om den föreslagna kontrollen visar på åtgärdsbehov, behöver en åtgärdsplan upprättas. Kommunen måste redovisa hur eventuell spridning av föroreningar och påverkan på recipientens MKN förhindras.

Kommentar: I dagvatten- och skyfallsutredningen har det tydliggjorts att det inte planeras några anläggningar eller åtgärder inom användningsområdet Skydd₁. Området befintliga funktion ska bibehållas men inte utökas, läs mer i detaljplanens bilaga Dagvatten- och skyfallsutredning (Kretslopp och vatten, 2022). Därutöver har bestämmelsen a₁ lagts till inom ytan och reglerar att marklov krävs för alla ändringar av markens nivå. Om kommunen i framtiden skulle vilja göra ändringar inom området kommer marklov att sökas. I samband med startbesked för marklov är miljöförvaltningen remissinstans, de är informerade om risken för spridning av föroreningar och kommer ställa erforderliga krav innan startbesked ges.

Angående PFAS. I utredningen bedöms de uppmätta halterna av PFAS-11 inom brandövningsplatsen (BÖP) inte utgöra en oacceptabel risk för recipienten Torslandaviken. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning.

Den teoretiskt beräknade halten av PFAS-11 i Torslandaviken bör jämföras med uppmätta halter i viken, vilket inte har gjorts i utredningen. Detta för att kunna bedöma den befintliga och den ackumulativa belastningen av PFAS i viken och ytvatten. Mätningar i vattenförekomsten Rivö fjord och Torslandaviken visar att MKN för kustvatten (0,13 ng/l PFOS som årsmedelvärde) överskrids. Det innebär att den befintliga belastningen redan är hög och att halten inte ska ytterligare öka.

Beräkningarna för halten PFAS i Torslandavikens ytvatten, som presenteras i Tabell 12 i dokumentet Åtgärdsstrategi och riskhantering – PFAS är felaktiga. Beräkningar av PFAS-halter i ytvattnet är beräknade utifrån vattenmängden i Karholmsbassängen.

För att få fram halten av PFAS i ytvattnet behöver beräkningar istället göras för Södskärsbassängen, som har en mycket mindre vattenvolym men samtidigt har en högre omsättning. Beroende på resultatet kan det även behövas beräkningar för Hästholmskanalen, eftersom vattnet går vidare dit från Södskärsbassängen. Kommunen behöver uppdatera utredningen med rätta ingångsvärden och komma fram till slutsatser och strategier utifrån detta.

Kommentar: Utredningen har kompletterats enligt punkterna ovan och den uppdaterade utredningen har bilagts planhandlingarna.

Angående hälsa och säkerhet – Förorenat område. Med en del kompletteringar kan föreslagen åtgärdsstrategi och riskhantering utgöra ett bra underlag för det fortsatta arbetet. De kompletteringar som Länsstyrelsen anser behövs är enligt följande.

- Föroreningsproblematiken avseende PFAS i grundvattnet är något som gäller för området i stort. Om det visar sig att de planerade åtgärderna inte

är tillräckliga ska det då finnas en handlingsplan för ytterligare åtgärder. Detta måste klarläggas innan antagande av detaljplanen. Det behöver framgå hur förorenat grundvatten ska kunna hanteras och renas. Den planerade exploateringen får inte hindra behov av ytterligare saneringsåtgärd.

- Då PFAS påträffats på flera platser inom området kan det finnas ett fortsatt behov av att hantera och rena PFAS-förorenat schakt- och länshållningsvatten, även efter att sanering av brandövningsplatsen har utförts. Det behöver även finnas en plan för hantering av förorenat länsvatten som uppkommer under hela processen.
- I åtgärdsförslagen behöver det förtydligas att saneringsåtgärd och miljökontroll kommer att ske, för att säkerställa att föroreningssituationen inte innebär en risk för planerad markanvändning även avseende organiska föroreningar och metaller. Dels vid BÖP men även norr om den.

Se även synpunkter under MKN vatten.

Kommentar: Utredningen Åtgärdsstrategi och riskhantering PFAS har kompletterats enligt yttrandet och bilagts planhandlingarna.

Angående skyfall. Länsstyrelsen har noterat att delområde D saknar skyddsbestämmelse "m₄" på plankartan, som säkerställer att området klarar ett 100-årsregn. Plankartan behöver kompletteras.

Kommentar: Bestämmelsen m₄ har lagts till inom delområde D.

Angående geoteknik. SGI påpekar att plankartan behöver ses över så att de åtgärder som den geotekniska utredningen anser nödvändiga säkerställs för hela planförslaget. För ytterligare synpunkter gällande geoteknik se SGI:s yttrande daterat 2022-04-21 (dnr 5.2-2201-0017), som bifogas i sin helhet. Länsstyrelsen delar SGI:s uppfattning. I planbeskrivningen på sidan 37 hänvisar man till "a₁". Länsstyrelsen har noterat att sättet som "a₁" är definierat i planbeskrivningen istället stämmer överens med planbestämmelse "a₂" på plankartan. Detta behöver korrigeras.

Kommentar: Se svar under SGI:s yttrande nedan. Hänvisningen till planbestämmelser har korrigerats. Bestämmelsen a₂ har bytt namn till a₃ då ytterligare a-bestämmelse har lagts till på plankartan. Bestämmelsen hänvisas nu korrekt i både plankarta och planbeskrivning.

Angående Natura 2000. Kommunen måste visa att omhändertagandet av dagvatten inte innebär en negativ påverkan på de värden som finns beskrivna i bevarandeplanen för Torsvikens Natura 2000-området. Ett Natura 2000-samråd för åtgärden pågår i skrivande stund hos Länsstyrelsen (dnr 521-13888-2022).

Natura 2000-prövningen behöver inte vara helt avklarad för att detaljplanen ska kunna antas, men det behöver finnas ett underlagsmaterial som visar att omhändertagandet av dagvattnet är möjligt. I dagsläget kvarstår några oklarheter kring utsläppen till Torslandaviken, om man väljer att leda dagvattnet dit. Dessa oklarheter förväntas dock redas ut vid tillståndsansökan. För ytterligare information om vilka kompletteringar som behövs hänvisar Länsstyrelsen till vårt yttrande över samrådsunderlag till avgränsningssamråd inför Natura 2000-prövning (dnr 521-13888-2022).

Kommentar: Noteras.

Angående Risk/Seveso. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att riskfrågan inte enbart ska hantera bostäder och skolverksamhet. En ny etablering får inte heller ge upphov till oskälig risk för den befintliga anläggningen (Volvo Cars) som finns i direkt anslutning till det nya verksamhetsområdet. Detta bevakas i kommande tillståndsprocess men bör även framgå av planhandlingen.

Kommentar: Utredningen har uppdaterats och bilagts handlingarna. Bedömningen är att ny etablering inte ger upphov till oskälig risk för den befintliga anläggningen Volvo Cars.

Angående förorenat område. Planbestämmelse "a₁" har införts på plankartan som reglerar sanering av förorenad mark före startbesked i egenskapsområdet där BÖP omfattas. Planbeskrivningen behöver ses över på s. 43 där det anges att det är planbestämmelse "a₂" som reglerar detta samt att dialog ska ske med miljöförvaltningen. Det är Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för det förorenade området.

Kommentar: Planbeskrivningen har setts över och aktuell tillsynsmyndighet har ändrats.

Angående dagvatten. Kommunen bör eftersträva att utflöde från planområdet liknar det befintliga så mycket som möjligt. Detta för att minimera påverkan på dagvattenledningarna och i slutändan recipienten. En större kapacitet av fördröjning inom planområdet skulle minimera flödesskillnader under året.

Då fördröjning av dagvatten från planområdet är av stor vikt för att inte påverka recipienten negativt, anser Länsstyrelsen det vore fördelaktigt att minsta volymen på dagvatten som ska fördröjas inom planområdet skrivs in i planbestämmelserna.

Kommentar: Minsta fördröjningsvolym regleras i exploateringsavtalet och bedömningen är därför att det inte behöver regleras i plankartan.

Angående riksintresse kommunikation. Trafikverket har lämnat ett yttrande daterat 2022-04-22 (änr TRV 2022/40237), som bifogas i sin helhet. Länsstyrelsen håller med de synpunkter som gäller järnvägen - riksintresse kommunikation. Det vill säga, järnvägen ska värnas och fortsatt utveckling ska inte försvåras.

Kommentar: Noteras.

Angående påverkan på MKN luft från tillkommande transporter. Detaljplanens genomförande bedöms leda till att trafiken i området ökar med 6 400 personbilar per dygn och 250 lastbilar per dygn. Trots det bedöms utsläppen av kväveoxider från trafiken bli lägre år 2025 än idag. Länsstyrelsen uppmanar kommunen att tydligare beskriva att detta beror på den teknikutveckling som gör att utsläppen av kväveoxider från varje enskilt fordon bedöms minska i framtiden. Minskade utsläpp från fordonen medför generellt även att halter i luft av kvävedioxid minskar längs våra vägar.

I spridningsberäkningarna inkluderas inte partiklar utifrån skälet att MKN för partiklar bedöms klaras i Göteborg idag. De ökande trafikmängderna gör dock att mängden slitagepartiklar från vägtransporter ökar i området och följaktligen ökar sannolikt även halterna av partiklar. Aktuella vägsträckor utgörs generellt av relativt breda gaturum utan bostadsbebyggelse och Länsstyrelsen finner det sannolikt att MKN klaras även 2025.

Kommentar: Planbeskrivningen har uppdaterats enligt yttrandet.

Angående påverkan på luftkvaliteten av VOC-utsläpp från Volvo Cars Torslanda (VCT). I luftutredningen görs en jämförelse med beräknade haltbidrag av olika flyktiga organiska kolväten (VOC) och de hygieniska gränsvärden för halter av luftföroreningar på arbetsplatser. Syftet med beräkningen är att undersöka VCT:s påverkan på planområdet och slutsatsen är att halterna är lägre än gränsvärdena. Länsstyrelsen vill uppmärksamma på att de hygieniska gränsvärdena inte är direkt tillämpbara för exponering av allmänbefolkningen i utomhusluft. Det finns därför en praxis att dividera dem med 100–1000 för att på så sätt erhålla en säkerhetsmarginal till även känsliga personer, som till exempel barn och äldre. Men eftersom detaljplaneområdet ska vara en arbetsplats där allmänheten inte ska vistas anser Länsstyrelsen att en direkt jämförelse med gränsvärdena är relevant.

Kommentar: *Noteras.*

På plankartan är planbestämmelsen ”n₁” definierad som ”damm ska bibehållas”. I planbeskrivningen och MKB står det ”n₁ - damm ska bevaras”. Det vore bra om n₁ använder samma definition i samtliga handlingar.

Kommentar: *Felskrivningen har korrigerats.*

Nedan följer en rad synpunkter kopplat till annan lagstiftning.

Det finns inget formellt krav på att eventuellt behövliga dispenser ska ha inhämtats innan detaljplanen antas. Artskydd är inte heller en ingripandegrund enligt 11 kap. 10 § PBL. Tillräcklig information om en detaljplans påverkan på skyddade arter behöver dock finnas tillgänglig genom en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) eller, om det är tillräckligt, genom utredning i enklare form (se MÖD P 8129–17).

Kommentar: *Noteras.*

MKB:n behöver visa att gällande artskyddsbestämmelser kan efterlevas, exempelvis genom att anpassningar och skyddsåtgärder vidtas. I händelse av att dispens krävs för att genomföra planen ska det också framgå av MKB:n att villkoren för dispens kan uppfyllas.

Den färdiga MKB:n behöver i tillräcklig omfattning beskriva

1. om skyddade arter förekommer i området och nyttjar området för fortplantning, övervintring eller födosök,
2. hur förutsättningarna är för arter som förlorar områden för fortplantning och övervintring att tillgodose sina behov genom motsvarande områden i närområdet, och
3. hur störning och skador på exemplar av arter, fortplantningsområden och viloplatser kan undvikas eller minimeras (genom anpassningar och skyddsåtgärder) eller, om det inte är möjligt att undvika otillåten påverkan på skyddade arter, hur förutsättningarna att få dispens enligt 14–15 §§ artskyddsförordningen ser ut.

Kommentar: *MKB har uppdaterats enligt yttrandet.*

Fåglar och fladdermöss

MKB:n kan i nuläget inte innehålla mer än rimliga antaganden om vilka fåglar och fladdermöss som förekommer i området och hur arterna nyttjar området. Således är det i nuläget heller inte möjligt att bedöma huruvida de skydds- och

kompen-sationsåtgärder som finns beskrivna i MKB:n är tillräckliga. Utifrån de

uppgifter som finns i MKB:n bedömer Länsstyrelsen att med planerade fågel- och fladdermusinventeringar som grund bör ovanstående kunskapskrav (punkterna 1–3) kunna tillgodoses.

Kommentar: *Noteras.*

Grod- och kräldjur

Volvo har erhållit dispens för att samla in samtliga individer av grod- och kräldjur som påträffas i området. Dispensen är giltig under 2022. När det här yttrandet skrivs går det inte att uttala sig om hur framgångsrik insamlingen av grod- och kräldjursarter blev. MKB:n bör beskriva, utifrån hur förutsättningarna ser ut för grod- och kräldjur efter insamlingen, hur otillåten påverkan på djuren kan undvikas, utifrån punkterna 1–3 ovan.

Kommentar: *Noteras.*

Övriga fridlysta arter

MKB:n behöver beskriva vilka andra fridlysta arter som finns i området och som påverkas på ett otillåtet sätt enligt 8 och 9 §§ artskyddsförordningen (ASF). Förutsättningarna att få dispens enligt 15 § ASF ska i förekommande fall anges.

Kommentar: *MKB har uppdaterats enligt yttrandet.*

Länsstyrelsens samrådsyttrande har bilagts.

10. Trafikverket

Trafikverket som riksintressemyndighet anser att järnvägen ska värnas även på de sträckor där Trafikverket inte är verksamhetsutövare. Verksamheten bör inte omöjliggöra en utbyggnad av järnvägen inom planområdet och inte heller bidra till restriktioner på järnvägen utifrån riksintresse kommunikation.

Kommentar: *Noteras.*

Trafikverket ställer sig positiv till att Staden analyserar trafiksystemet i sin helhet, men anser att det behövs ytterligare arbete i frågan för att säkerställa resultatet och vilka eventuella åtgärder som ger bäst effekt för trafiksystemet i stort. Att trafiken fördelas och att det sker en utjämning mellan moten är en förutsättning för att Hisingsleden ska klara krav på framkomlighet och trafiksäkerhet. Etableringen ställer stora krav på att den kommunala infrastrukturen i området byggs ut och förstärks, vilket påverkar ruttval och därmed kapaciteten för vägsystemet i stort.

Eftersom analysarbetet inte är färdigt så finns det en risk för att åtgärderna i vägnätet inte är fastslagna innan detaljplanen antas. Trafikverket vill poängtera att oavsett om åtgärderna i vägsystemet är på det statliga vägnätet eller på det kommunala vägnätet så ska Staden finansiera de åtgärder som etableringen kräver.

Det pågår i skrivande stund en dialog med Staden kring aktuell trafikanalys och kommande analysarbete. Trafikverket förutsätter att den samverkan fortsätter.

Kommentar: *Dialog mellan Trafikverket och staden fortlöper. Trafikanalysen för detaljplaneskedet har uppdaterats och en reviderad version har bilagts handlingarna. Ytterligare trafikanalys kommer fortlöpa även efter att detaljplanen har antagits.*

Trafikverket har i dagsläget inget uppdrag och/eller finansiering för åtgärder på Lundbyleden och Hisingsleden (utöver pågående projekt) och kommer därför inte att kunna möta upp de behov som stora planerade exploateringar i området kräver inom närtid.

Kommentar: Noteras.

Trafikverket anser att aktuell detaljplan har ett ansvar att arbeta med mobilitetsåtgärder och hållbart resande till och från verksamhetsområdet för att hålla nere trafikallsträngen. Trafikverket noterar till att det finns en avsikt att ta fram en grön transportplan inom ramen för detaljplanarbetet, vilket Trafikverket välkomnar.

Kommentar: Noteras.

Trafikverket anser att Räddningstjänstens eventuella synpunkter på lokalisering och utformning av byggnader inom planområdet ska inhämtas och beaktas.

Kommentar: Räddningstjänsten har varit med i planarbetet och har haft möjlighet att lämna kommentarer avseende den lokalisering och utformning av byggnader som finns tillgänglig. Vidare dialog med Räddningstjänsten bör ske i fortsatt arbete.

Trafikverket instämmer med trafikutredningen att det är viktigt att man studerar projektets påverkan under byggtid. Projektet ska spelas in till KomFram Göteborg.

Kommentar: Noteras.

En avsiktsförklaring bör tecknas, där man reglerar ansvarsfördelning och finansiering vid eventuella åtgärder på statligt vägnät. Denna bör vara undertecknad och klar innan detaljplanen antas.

Kommentar: Noteras. Staden kommer ha en fortsatt dialog med Trafikverket gällande behov av utveckling av det statliga vägnätet i området, men bedömer inte att några åtgärder erfordras till följd av planen.

Trafikverket ser fram emot fortsatt dialog i arbetet!

Kommentar: Noteras.

11. Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten menar att en begränsning av ändamålet E (Tekniska anläggningar) har gjorts genom utläggandet av egenskapsbestämmelsen e₄. Lantmäterimyndigheten vill uppmärksamma planförfattaren på att bestämmelsen e₄ inte är utlagd på all kvartersmark JE med byggrätt. Se lantmäterimyndighetens yttrande under samrådet. Bestämmelsens formulering kan få oönskad effekt vid fastighetsbildning. Om man t ex skulle vilja avstycka en fastighet för en 20 kvm stor transformatorstation inom området med e₄-bestämmelsen krävs en fastighet som omfattar minst 1000 kvm av egenskapsområdet.

Kommentar: Bestämmelsen har nu ändrats för en mer ändamålsenlig reglering. Istället för en procentsats av fastighetsarean reglerar den istället en BYA om 10 000 m².

I samrådsredogörelsen förklaras att tillfarten till den allmänna platsen SKYDD₁ avses säkras med avtalsservitut. Om detta avtalsservitut inte träffats vid ansökan om fastighetsbildning måste tillfartsfrågan tas upp i lantmäteriförrättningen.

Kommentar: Noteras.

I samrådsredogörelsen benämns lantmäterimyndigheten "Lantmäteriet" vilket avser statliga lantmäteriet som inte är samrådspart inom Göteborgs stad. Rätt benämning är "lantmäterimyndigheten".

Kommentar: Noteras.

Lantmäterimyndigheten har i övrigt inga synpunkter på förslaget

Kommentar: Noteras.

12. Sveriges geotekniska institut (SGI)

SGI har tidigare i samrådsskedet lämnat synpunkter på rubricerad detaljplan. Yttrandet är daterat 2022-01-25, dnr. enligt ovan. I samrådsskedet saknades geoteknisk utredning för vissa delar av området, i norr samt i sydväst. I reviderat PM Geoteknik är utredningen nu kompletterad för dessa delar.

Kommentar: Noteras.

Planområdet delas i den geotekniska utredningen upp i sex delområden: öst, väst, norr, sydväst, norra ön samt väganslutningen. Stabiliteten har kontrollerats för befintliga förhållanden, för 0,5 m uppfyllnad samt för den uppfyllnad som krävs för att uppnå massbalans inom projektet/området (upp till maxnivå +16,5 RH2000). I den sydvästra delen är stabiliteten ej tillfredsställande för befintliga förhållanden och tillfredsställande för framtida förhållanden med en stabilitetshöjande åtgärd. I både västra och östra delområdet samt för väganslutningen kommer den geotekniska utredningen fram till att det krävs stabilitetshöjande åtgärd för framtida förhållanden, både avseende grundläggning av byggnader samt höjning av marknivå. I plankartan har det enbart för vissa av planområdets delar förts in planbestämmelse b_2 alt. a_2 i syfte att säkerställa utförande av geoteknisk åtgärd. SGI anser att plankartan bör ses över med hänsyn till detta, så att de åtgärder som den geotekniska utredningen anser nödvändiga säkerställs för hela planförslaget.

Kommentar: Staden har efter dialog med SGI lagt till bestämmelsen b_2 inom delområde B (nordost). Tidigare stabilitetsproblematik i sydväst har hanterats, PM Geotekniskt utlåtande angående utläggande av tryckbank har lagts till planhandlingar vilken bekräftar utförda åtgärder och att området nu bedöms vara stabilt.

Avseende de stabilitetsproblem som beskrivs i underlag 4, PM Berg, samt de åtgärdsförslag som där föreslås, så avses detta nu vara åtgärdat när planen antas. Under förutsättning att så skett har SGI inga synpunkter med avseende på bergstabilitet, på planens antagande. SGI noterar att planbeskrivningen inte är helt uppdaterad avseende dessa delar, bland annat har bestämmelsen a_2 kvar sin gamla betydelse i tabellen över bestämmelser.

Kommentar: Åtgärdsförslagen enligt den bergtekniska utredningen (COWI, 2022) är åtgärdade. PM bergtekniskt utlåtande (COWI, 2022), som bekräftar åtgärder, är framtagna och bilagd antagandehandlingarna.

Felskrivningen i planbeskrivningen avseende a_2 är korrigerad. Bestämmelsen har dock bytt namn i antagandehandlingarna och heter nu a_3 .

13. Västtrafik

Västtrafik har tagit del av ovan nämnda handling. De ställer oss positiva till den föreslagna planen. De för diskussioner med Göteborgs stad om hur gator och korsningar bör utformas samt hur området skall kunna trafikeras med kollektivtrafik och för att kunna utgöra ett alternativ bilresa till området.

Västtrafik har i dagsläget inget att invända emot den föreslagna planen.

Kommentar: Noteras.

Sakägare

Sakägare i form av bolag, myndigheter, föreningar etc. har namngivits. Personnamn har inte skrivits ut, utan skrivs som "fastighetsägare" för att möjliggöra att utlåandet publiceras på kommunens hemsida. Uppgifter om personnamn som är kopplade till yttrandena finns på Stadsbyggnadskontoret.

14. Bo Johansson transport AB

Anser följande:

Vi har synpunkt på att all mark i DPL Pressvägen i anslutningen till nordvästra hörnet av vår fastighet föreslås bli kvartersmark. Fastighetskontoret (kontaktpersoner Eric Hall och Christian Jönsson) och Trafikkontoret vill flytta vår in- och utfart p.g.a. Älvegårdsförbindelsen Väst och då är det angeläget att viss mark blir allmän plats. Detta då vi önskar kommunal gata som ny in- och utfart till vår fastighet, Syrhåla 4:3. Fastighetskontoret föreslår att den nya gatan till vår fastighet går mellan Syrhåla 4:2 och Syrhåla 4:1 samt över Syrhåla 765:248.

Kommentar: Avstämning har förts med aktuella handläggare från Fastighetskontoret och Trafikkontoret. En mindre korrigering av planområdet i aktuellt läge har gjorts, planområdet har minskats något. Detaljplaneförslaget kommer inte påverka möjligheten för de olika alternativen för tillfartsväg.

Grannkommuner

15. Öckerö kommun

Öckerö kommun har inkommit med en skrivning. Kommunstyrelsen i Öckerö kommun tillstyrker remissvar angående detaljplan för verksamheter vid Pressvägen inom stadsdelen Sörred i Göteborg. Beslutsunderlag är bland annat Kommunstyrelsen tjänsteskrivelse (nedan).

Kommentar: Noteras.

Utdrag ur Öckerö kommunstyrelses tjänsteskrivelse:

Öckerö kommun berörs främst av vilken påverkan förslaget bedöms ha på väg 155. Detaljplanen ger möjlighet för en tänkt exploatering som förväntas medföra cirka 3000 nya arbetsplatser. Den nya verksamheten antas ha skift som inte sammanfaller med befintliga verksamheters vilket begränsar påverkan på framkomligheten i området. Etableringen vid Pressvägen bedöms alstra ca 6 400 personfordon/dygn samt 250 lastbilar/dygn. Personfordonen föreslås ha sin anslutning till etableringen i norr (via Gamla Sörredsvägen), medan lastbilar ansluter till etableringen via Syrhålamotet (sydväst om planområdet och vid väg 155/Torslandavägen). Det antas i framtagna trafikanalys att det är troligt att vissa väljer Sörredsmotet om trängseln blir omfattande längs vägarna öster och norr om etableringen. Ett sådant scenario skulle möjligen kunna påverka trafiksituationen på väg 155 negativt, men då troligtvis österut. Planbeskrivningen innehåller i övrigt inget avsnitt som behandlar hur tillkommande trafik specifikt påverkar väg 155/Torslandavägen och det är därför svårt att utläsa detaljplanens påverkan på vägsträckan. En tydligare redovisning av hur planen påverkar väg 155 hade varit önskvärt.

Kommentar: Noteras.

Samtidigt behöver effekterna av en enskild detaljplan ställas i relation till det övergripande arbete som bedrivs inom såväl Göteborg som Öckerö i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgänglighet i stråket mellan kommunerna. Öckerö kommun och Göteborgs Stad har tidigare aktivt deltagit i Åtgärdsvalsstudie för väg 155, Torslanda-Öckerö. Utredningens slutrapport innehåller såväl förslag på konkreta åtgärder som förslag till fortsatt process och inriktning. Resultat, slutsatser och förslag från åtgärdsvalsstudien remitterades under hösten 2021. I december 2021 godkändes Öckerö kommuns yttrande genom beslut i kommunfullmäktige och i januari 2022 Göteborgs Stads yttrande genom beslut i kommunstyrelsen. Den dialog och det utredningsarbete som genomförts inom ramen för åtgärdsvalsstudien har också resulterat i förslag till överenskommelse om en gemensam färdplan mellan parterna VGR, Öckerö kommun, Göteborgs Stad och Trafikverket. Syftet med överenskommelsen om färdplan är att fastställa en gemensam inriktning för att genom en stegvis process åstadkomma en långsiktigt hållbar tillgänglighet i stråket mellan Öckerö och Göteborg.

Kommentar: *Noteras.*

Överenskommelsen om färdplan, i kombination med föreslagna åtgärder inom ramen för åtgärdsvalsstudien, är en förutsättning för fortsatt kommunal planering och mellankommunal enighet i frågan om väg 155. Det är därför av stor vikt att berörda parter följer upp och genomför sina respektive åtaganden. Öckerö kommun bedömer mot bakgrund av detta att det finns tillräckligt utrymme för en utveckling i enlighet med planförslaget och tillstyrker därför detaljplan för verksamheter vid Pressvägen

Kommentar: *Noteras.*

Övriga

16. Boende på Gamla Sörredsvägen 93

Personen har inkommit med följande yttrande:

Södra delen av fastigheterna på Gamla Sörredsvägen har inte kommunalt VA, fast Länsstyrelsen hänvisat till att med den centrala bebyggelse inom Göteborg så borde alla fastigheter kopplas till kommunalt VA. Nu när Northvolt fabriken kommer att ligga så nära och med oförutsägbar påverkan på vattenkvaliteten i privata vattenbrunnar och grundvattennivån (pga markutjämnningar mm), då är det ännu viktigare att VA och dagvatten tas omhand av kommunen och inte massa individer med olika standard på sina brunnar och avlopp. Och om enstaka brunnar påverkats är det också svårt att driva detta mot Volvo individuellt, så det allra bästa är att kommunen bygger ut VA-nätet så att det är garanterat att vi inte påverkas. Dessutom med utökat tryck på dagvatten-omhändertagandet så är det säkrare för miljön om kommunen tar ansvaret och har koll och om det påverkas så kan kommunen föra en dialog med Volvo när det visar sig ha en negativ påverkan. Det är såklart när Volvo/Northvolt vill bygga att det läggs fram bara miljöpositiva scenarion men vad händer när det blir dåligt? Då är det bäst att kommunen garanterar oss det ifrån början. För hur blir nya fabriken VA? Det kan väl inte vara enskilt för en så stor fabrik med 3000 personer som jobbar där?

Kommentar: *Den nya exploateringen kommer att kopplas på kommunalt VA-nät väster om planområdet. Dagvatten ska fördröjas och renas inom den nya fastigheten och kommer sedan ledas ut till recipienten Rivö fjord genom ett av de*

två olika förslag som presenteras i dagvatten- och skyfallsutredningen (Kretslopp och vatten, 2022). Exploateringen ska inte ha negativ inverkan på befintliga bostäder avseende vattenkvalitet eller dagvattenhantering.

Den ena nya vägen som går från Gamla Sörredsvägen är inte en bra placering. Det är redan svårt att ta sig dit och ifrån mellan Gamla Sörredsvägen och Sörredsvägen, förstår inte varför den behövs när det finns så många större och bättre vägar att välja på södra och västra sidan om Volvos område, och dessutom inte ligger nära bostadsområden utan är fabriksområden.

Om den tvunget måste ligga där så får kommunen ta ansvaret och ta tag i kollektivtrafiken så att den går på Gamla Sörredsvägen och tar med människor som i framtiden kommer att flytta till området pga Volvo. Det är nödvändigt med kollektivtrafiken för att minska på bilar, buller och luftkvalitén. Som sagt kollektivtrafik löser inte allt med trafikproblemen men nog en hel del. Mer kollektivt i området och kanske cykelväg ger en grönare stad med mindre miljöpåverkan. Det blir också lättare för kommunen att etablera fler tätbebyggelser som behövs så att de som jobbar på Volvo ska kunna bo nära sin arbetsplats. Det är synd att kommunen försummat bostadsutvecklingen i området så att det nu inte finns tillräckligt med utbyggt VA-nät i intilliggande områden till Volvo tex Låssby där vi har vår fastighet.

Kommentar: *Detaljplanen reglerar inte angöringsväg. Utgångspunkten är att anslutningsvägen Gamla Sörredsvägen/Sörredsvägen avser persontrafik medan godstrafik huvudsakligen ska tas in söderifrån. En trafikanalys har utförts inom ramen av detaljplanearbetet och detta alternativ bedömdes som det mest fördelaktiga.*

Kommunen för en dialog med Västtrafik, vilka är ansvariga för utbyggnad av kollektivtrafik. Det finns önskan från bägge håll om att utvidga kollektivtrafiksystemet.

Gång- och cykelvägar har setts över i planarbetet. Gång- och cykelväg kommer att byggas ut på allmän plats kommunal väg längs med del av Gamla Sörredsvägen. Det finns även önskemål från staden om gång- och cykelväg på kvartersmark inom planområdet.

17. Boende på Hästlyckan 14

Personen har inkommit med följande yttrande:

Om batterifabriken som ska byggas på Volvos område kommer ligga nära gamla sörredsvägen och ha en infart in från Gamla Sörredsvägen kommer det bli totalt trafikchaos dels i slutet på Gamla Sörredsvägen vid IAC och i korsningen Sörredsvägen/Gamla Sörredsvägen. Om nu fabriken ska generera 1500 jobb så kommer det öka trafiken markant då det inte finns någon bra lokaltrafikförbindelse dit. Som boende på Gamla Sörredsvägen upplever jag redan nu problem i den korsningen. Det behövs en ljusreglerad korsning med ordentlig gång och cykelöverfart.

Kommentar: *En Trafikanalys har tagits fram inom ramen av detaljplanearbetet och bilagts handlingarna. Analysen visar på behov av utbyggnad av korsningspunkten Sörredsvägen/Gamla Sörredsvägen. Projektering av korsningen pågår.*

18. Boende på Hästlyckan 3

Personen har inkommit med följande yttrande:

Utfarten från Gamla Sörredsvägen mot Sörredsvägen måste byggas ut med trafikljus. Det är väldigt svårt att komma ut på Sörredsvägen som det är idag vid tider när skiften på Volvo och IAC börjar och slutar. Och så är hastigheten 70 km och det är det nästan ingen som håller utan det körs fortare på Sörredsvägen. Olyckorna är inte långt borta, blev själv påkörd bakifrån här i veckan när vi skulle köra utifrån Gamla Sörredsvägen. Sedan är det viktigt att det blir ljudvallar och vegetation från fabriken mot bostadshusen så att ljuden blir så låga som möjligt.

Sedan måste man se till att lastbilar inte kan köra fel så att de fortsätter längre in på Gamla Sörredsvägen för den är inte tillämpad för lastbilar.

Kommentar: En trafikanalys har tagits fram inom ramen av detaljplanearbetet och bilagts planhandlingarna. Analysen visar på behov av utbyggnad av korsningspunkten Sörredsvägen/Gamla Sörredsvägen. Projektering av korsningen pågår.

Tänkt exploatering ligger på så långt avstånd från befintlig bebyggelse att ljudvallar inte har bedömts behövas.

19. Boende på Hästlyckan 3

Personen har inkommit med följande yttrande:

Hur kommer det att bli med in utfart vid gamla Sörredsvägen. När IAC byggdes så blev vi informerade att motet skulle byggas om så att vi som kommer från Gamla Sörredsvägen skulle ta oss till Sörredsvägen, jag påpekade att galoppbanan var tvungna att ha trafikljus för att få bygga galoppbanan och dom nyttjar galoppbanan 1-2 ggr per månad under sommarhalvåret, men utanför IAC hände ingenting utan att dom har byggt en telemast där motet skulle byggas om? Så en korsning med trafikljus är det enda som kan bli en trafiksäker lösning. Tisdag den 19/4 när jag skulle köra till jobbet så vad det en som körde ut från IAC utan att lämna företräde fick bromsa kraftigt för att inte köra in i sidan på han, sen körde han bara ut på Sörredsvägen utan att lämna företräde, jag lämnade företräde till bilarna som kom på Sörredsvägen och då körde en annan bil in i baken på min bil och han hade slutat sitt jobb på IAC. Det var så kraftig att han inte kunde köra därifrån. Så det borde byggas en rondell när även batterifabriken kommer att ha sin infart till fabriken och trafikljus korsningen Sörredsvägen.

Kommentar: En trafikanalys har tagits fram inom ramen av detaljplanearbetet och bilagts planhandlingarna. Gamla Sörredsvägen/Sörredsvägen har bedömts som den mest lämpliga platsen för persontrafik. Analysen visar på behov av utbyggnad av korsningspunkten Sörredsvägen/Gamla Sörredsvägen. Projektering av korsningen pågår.

Angående ljud

När IAF byggdes fick vi att dom inte fick tömma i containerna efter klockan 22.00 för att det väsnades och med den tung trafiken skulle inte köras på tomgång, men inget av det följer dom så ljudvallar mot bebyggelse är nödvändigt.

Kommentar: *Tänkt exploatering ligger på så långt avstånd från befintlig bebyggelse att ljudvallar inte har bedömts behövas.*

20. Boende på Lars Kaggtana 18A

Personen har inkommit med följande yttrande:

Gamla Sörredsvägen är en liten bygata från Sörredsvägen som sedan mynnar ut på Kongahällavägen, nära Skra bro. Den är smal och krokig men har alla fördelar av en liten lokalgata. Dock finns där ingen plats för varken cyklister eller gångtrafikanter. Utrymme finns och privata aktörer är beredda att utveckla en GC-väg längs Gamla Sörredsvägen.

Kommentar: Noteras.

Gamla Sörredsvägen är trevlig liten byväg som serverar de härliga (ny)-byborna i området. Skolbuss och vindskydd är bra för barn.

Kommentar: Noteras.

I en antagen detaljplan för verksamhet återfinns en väl tilltagen infart och en omdragning av vägen och återknytta vid Hästlyckan. Därigenom förbereda för en ytterligare en fabrik (typ IAC) o/e montagefirma. Vi anser att den sträckningen förses med separat Gång och Cykelbana.

Kommentar: Noteras.

Vidare att även Pressgatan får en särskild GC-väg. Göteborgs stomcykelnät går ju längs Sörredsvägen så anknytningen blir mycket enkel. Planer och privata initiativ förbereder en fortsättning och nyskapande av Gång och Cykelbana även längre in i området mot Skra bro

Kommentar: Kommunen bygger ut gång- och cykelvägen på del av Gamla Sörredsvägen mot anslutningspunkten till tänkt exploateringsing. Kommunen förespråkar att gång- och cykelväg även byggs ut på kvartersmark inom planområdet.

21. Boende på Lars Kagsgatan 18A

Personen har inkommit med följande yttrande:

Gamla Sörredsvägen är en lugn och trivsamt liten bygata. Smal och krokig och därigenom en inbyggd fartbegränsning. De boende längs vägen anser den utmärkt som lokalgata fast önskemålet om en separat gång och cykelväg hade varit mums.

Enligt Trafikkontoret i Göteborg finns det oklarhet om vem/vilka säger vägen. Därför kan man inte vidta några åtgärder i någon större skala.

I samband med en utbyggnad av verksamhet (Northvolt) vid Volvo och med infart på Gamla Sörredsvägen (vår väg) riskerar man en markant ökad trafik på vår väg. Särskilt när man studerar DP och den fina trumpeterna som är in/utfart från Pressvägen till Gamla Sörredsvägen.

Vi som bor inne i området önskar ingen mer trafik på vår lilla bygata. Men kan förstå att andra som har långa köer på allfartsvägarna (Kongahälla resp Sörredsvägen) gärna väljer att "smita" igenom på vår gata. Det finns ett förslag som heter Låssbylänken. Varför inte det? Sch så erbjuder man Låssbyvägen istället.

Utverka Genomfart Förbjuden längs Gamla Sörredsvägen.

(Trafikkontoret: "Vet inte vem äger och det blir för dyrt att reda ut?")

Men om bara viljan finns - Då går det`

Kommentar: Noteras.

22. Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen i Göteborg ställer sig fortsatt emot föreslagen expansion inom ovan nämnda detaljplan.

Kommentar: Noteras.

Naturskyddsföreningen i Göteborg står kvar vid samma synpunkt som vid samrådsskedet. Det vill säga, kommunen och Länsstyrelsen bedömer att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram. Dock står det i VCC:s tidigare förprövningsrapport "Planbesked för verksamheter vid Pressvägen inom stadsdelen Sörred i Göteborg" dnr 0856/21 att "*Intentionen är att detaljplanen ska arbetas fram med en tigt tidsplan för att i sin tur kunna ge möjlighet för en utbyggnad av verksamheten inom en snar framtid.*" Naturskyddsföreningen i Göteborg ser detta som en anledning till att detaljplanen är bristfällig ur miljö- och natursynpunkt.

Kommentar: Noteras.

Naturskyddsföreningen har tagit del av den aktuella planbeskrivningen, den nya Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), de nya utredningarna samt samrådsmöten. VCC uppgav i samrådsskedet att MKB:n är i utkastform och inventeringar kommer utföras i efterhand och parallellt med varandra under våren 2022. Ändring i dagsläget är att inventeringar nu även kommer ske under sommaren 2022, långt efter granskningsskedet. Nedanstående yttrande är baserat på föregående men har kompletterats med de underlag som har tillkommit efter samrådsskedet samt nya argument från Naturskyddsföreningen i Göteborg. Naturskyddsföreningen i Göteborg baserar delvis sin slutsats på övriga myndigheters yttranden.

Kommentar: Noteras.

Enligt detaljplanen innefattar det aktuella utredningsområdet ett flertal naturvärdesobjekt med både påtagliga och höga naturvärden samt skyddade arter. Preliminärt bedöms konsekvenserna på naturmiljön vara stora. Men enligt MKB:n måste förekomsten av skyddade arter utredas vidare genom fördjupade inventeringar innan slutlig bedömning kan göras. Det gäller främst: fåglar, insekter, fladdermöss och flora. Inventeringar kommer utföras bland annat under både vår (vilket föreningen tolkar som att den fortfarande pågår) och sommar år 2022. Först då kan lämpliga skyddsåtgärder föreslås. Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att MKB:n inte är lämplig att vara ute på granskning utan dessa. Föreningen anser inte kunna yttra sig utan fullständig information i så pass många punkter.

Kommentar: *I berörda utredningar samt i föreslagna skydds- och kompensationsåtgärder har det tagits höjd för att området omfattar skyddade arter. Detta är kvalificerade bedömningar gjorda av konsulter med god utbildning, lång erfarenhet och med mycket bra lokalkännedom. Inventeringen syftar till att bekräfta och ytterligare säkerställa att de kvalificerade bedömningar som gjorts om planens lämplighet är korrekta.*

Följande utredningar är ofullständiga eller rekommenderas att bli mer utförliga enligt dess egna slutsatser:

- Bergtekniskutredning

- Bevarandeåtgärder för skyddade arter
- Åtgärdsstudie för PFAS
- Arkeologiskutredning
- MKB
- NVI

Kommentar: *Noteras. Utredningarna kommer att vara fullständiga inför antagandet av detaljplanen.*

Naturskyddsföreningen i Göteborg ställer sig positiva till detaljplanens planerade verksamhet som batterifabrik. Det är även positivt att kompensationsområden nu upprättas på kommunens mark, väster om aktuellt planområde, och inom mark som i Göteborgs stads översiktsplan inte omfattas av planerade industriområden. Naturskyddsföreningen i Göteborg anser dock att sagd verksamhet inte ska planläggas på jungfrulig och känslig mark som i sin tur kräver så pass många kompensationsåtgärder.

Kommentar: *Noteras.*

Den "tigha tidsplanen" har inte varit till stadens och miljöns fördel. Flera inventeringar och utredningar är ofullständiga, därför är detaljplanen inte lämplig att vara i granskningsskedet och processen bör startas om.

Kommentar: *Noteras. Den tigha tidplanen har inneburit att det tagits höjd för, och skapats en god säkerhetsmarginal, i arbetet med detaljplanen kopplat till miljön.*

Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att de negativa konsekvenserna för den lokala biologiska mångfalden är för stora och åtgärderna ohållbara. Detta eftersom den befintliga mångfalden inte kommer att uppnås inom den korta tidsplanen, och potentiellt inte alls, i det nya kompensationsområdet vid flytt av arter. Detaljplanen tillför därför inte nya naturvärden som den är utformad just nu. Snarare leder den till att jungfrulig mark försvinner, en del av dess naturvärden "evakueras" till ett mindre område och möjligen minskar vidare under etableringsperioden. Naturskyddsföreningen i Göteborg föreslår därmed att för att öka den biologiska mångfalden ska nya grönområden tillskapas där de inte fanns tidigare.

Naturskyddsföreningen i Göteborg föreslår att för att öka den biologiska mångfalden ska nya grönområden tillskapas där det inte fanns tidigare. Detaljplanen tillför därför inte nya naturvärden som den är utformad just nu.

Kommentar: *Noteras. Arealen för kompensationsåtgärder är bedömd att vara tillräckligt stor för att möjliggöra en fortsatt biologisk mångfald.*

Planbeskrivningen hänvisar till "Detaljplan för Logistikcentrum vid Hisingsleden inom stadsdelarna Björlanda och Sörred (Diarienummer: 1084/04 (FLLA 4947))" som ett exempel där exploatering av våtmarker har skett, men med kompensationsåtgärder, i en positiv vinkling. Dock efter kontakt med Mattias Hedeberg, senior projektledare i exploatering på fastighetskontoret, har Naturskyddsföreningen i Göteborg fått ta del av en utvärdering av kompensationsåtgärder vidtagna i Svarte mosse. Enligt dess slutsats: "För att inte riskera att det uppstår ett glapp mellan att ursprungliga habitat försvinner och åtgärder kan anses som lämpliga bör vissa åtgärder vidtas väl tilltagen tidsperiod innan de ursprungliga habitatet försvinner".

Med ovanstående stycke vill Naturskyddsföreningen i Göteborg påvisa att kompensationsåtgärder utnyttjas vid mer än ett tillfälle i samma närområde utan tillräcklig tidsperiod mellan ursprungliga våtmarker och habitat byggs över och nya åtgärder kan etableras. Naturskyddsföreningen i Göteborg tycker att det är bra med kompensationsåtgärder i särskilda fall men det ska inte vara den huvudsakliga metoden vid exploatering och en helhetssyn bör tas från Göteborg Stads sida då exploatering och kompensationer är höga i området utan hållbara tidsplaner eller uppföljning. Naturskyddsföreningen i Göteborg ställer sig positiva till att en plan för uppföljning planeras för planområdets kompensationsåtgärder.

Kommentar: *Vid ansökan om dispens kommer exploatören inkomma med ett förslag till uppföljningsplan. Länsstyrelsen tar del av förslaget och fastställer uppföljningens omfattning vid ett eventuellt beslut om att bevilja dispens.*

Som i tidigare yttrande vill föreningen påpeka att i området återfinns ett antal mindre våtmarker. Våtmarker har en allmänt viktig roll som koldioxidbindare, bidrar till att upprätthålla biologisk mångfald samt möjliggör upptagning av dagvatten och därför motverkar översvämning (en fråga som var väldigt viktig i detaljplanen). Enligt MKB:n på sida 5 diskuteras koldioxidbindningen: *"Gällande kollagring rymmer planområdet bland annat skog och våtmarker vilka verkar som naturliga kollager, varav majoriteten kommer att tas i anspråk. Kompensation av sådana områden kommer emellertid att göras som en del av åtgärderna för naturvårdsarterna. Eftersom bedömningen emellertid inte tittat på dessa effekter i närmare detalj just avseende klimat, så bedöms påverkan och skyddsvärdena fortfarande konservativt."* Föreningen tolkar ovanstående citat som att staden väljer att inte utreda våtmarkers långsiktiga effekter, trots att samma citat beskriver att VCC strävar efter att kompensera just de egenskaperna.

Kommentar: *Kompensationsåtgärder för ianspråkstagande av våtmarker har utförts genom bildande av nya dammar. I miljökonsekvensbeskrivningen för verksamheten, en utredning kopplad till verksamhetstillståndet, går mer in i detalj avseende effekterna på klimatet.*

Området faller under förbud för markavvattning. Därför är Naturskyddsföreningen i Göteborg emot att våtmarkerna byggs över. Har detaljplanen fått dispens för markavvattning?

Kommentar: *Planen syftar inte till att aktivt ändra avvattningen genom till exempel dikning eller invallning varvid en dispens för markavvattning inte bedöms vara aktuell.*

Vid en eventuell påverkan på vatten så hanteras det i verksamhetstillståndet som vattenverksamhet. Det ska ej förväxlas med markavvattning.

Enligt detaljplanens utredning av Torslandaviken på sida 58 beskrivs att: *"Inom planområdet och dess närområde har det identifierats flera källor till PFAS i yt- och grundvatten. Det är därmed okänt hur stor den totala belastningen med avseende på PFAS är till Torslandaviken [...] Det föreligger osäkerhet angående den totala belastningen med avseende på PFAS för Torslandaviken och Rivö fjord. För att få en bättre helhetsbild av PFASproblematiken i Sörreds industriområde kan en bredare utredning göras."* Naturskyddsföreningen i Göteborg ser allvarligt på att PFAS upptäckts på planområdet, men ser positivt på att en åtgärdsplan tagits fram.

Kommentar: *Noteras.*
Göteborgs Stad Stadsbyggnadskontoret, Granskningsutlåtande

Dock behöver Göteborgs Stad ta ett helhetsgrepp om industriområdet. Samtliga orsaker till att vattendrag i området påvisar flera olika negativa trender måste tas med i beräkningen för att se om små förändringar ackumuleras till allvarig och långvarig marin kollaps.

Kommentar: Utredningen Åtgärdsstrategi och hantering av PFAS har uppdaterats mellan granskning och antagande. Även åtgärdsplanen har uppdaterats.

Som slutsats anser Naturskyddsföreningen i Göteborg att VCC:s detaljplan inte leder till en mer hållbar stad enligt Göteborg stads egna Miljö- och klimatprogram 2021–2030 samt mer nationella och globala mål som Sveriges miljömål och Globala målen. Staden och dess myndigheter har ett ansvar att godkänna detaljplaner som är i linje med deras visioner om en hållbar stad, inte se förbi dem för att gynna näringslivsintressen även om det leder till mer jobb och eldriven fordonsflotta.

Kommentar: Noteras.

Revideringar

Planförslaget har reviderats. Revideringen innebär att:

- Planområdets avgränsning har minskats marginellt i norr, i sydväst och sydost.
- Planbestämmelser avseende skydd mot störningar har lagts till inom delområde D (norr)
- Planbestämmelse om utökad lovplikt för marklov har lagt till inom allmän plats Skydd₁ - Översvämningssyta.
- Planbestämmelse e₄ har reviderats för en mer ändamålsenlig reglering.
- Planbestämmelse avseende grundläggning för tillfredsställande markstabilitet har lagts till inom delområde B (nordöst).
- Planbestämmelserna m₁, m₂ och m₃ avseende skydd mot störningar för dagvatten- och skyfallshantering har lagts till inom delområde D.
- Planbestämmelse har lagts till på all kvartersmark. Bestämmelsen reglerar att startbesked för marklov inte får ges förrän exploateringsavtalet är påskrivet.
- Planbestämmelse har lagts till på all kvartersmark. Bestämmelsen reglerar att startbesked för ändrad markanvändning inte får ges förrän exploateringsavtalet är påskrivet.
- Planbeskrivningen har reviderats efter mindre uppdatering av utredningar.

Berörda fastighetsägare har informerats om revideringen. Eftersom revideringen inte innebär någon väsentlig ändring av förslaget erfordras inte någon ny

Karoline Rosgardt
Planchef

Per Osvalds
Projektledare

Bilagor

- Lista över samrådsrets
- Länsstyrelsens yttrande med dess bilagor.

Lista över samrådskrets

Detaljplan för verksamheter vid Pressvägen, inom stadsdelen Söred i Göteborg		
Dnr: 0860/21		
Handläggare: Per Osvalds		
KOMMUNALA FÖRVALTNINGAR	E-POST	ADRESS
Fastighetsnämnden	fastighetskontoret@fastighet.goteborg.se	
Trafikkontoret	trafikkontoret@trafikkontoret.goteborg.se	
Socialförvaltningen	socialhisingen@socialhisingen.goteborg.se	
Kretslopp och vatten	kretsloppochvatten@kretsloppochvatten.goteborg.se	
Kulturförvaltningen	kultur@kultur.goteborg.se	
Miljöförvaltningen	miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se	
Göteborgs energi AB med dotterbolag	diariet@goteborgenergi.se	
Park och naturnämnden	parkonatur@ponf.goteborg.se	
STATLIGA MYNDIGHETER ETC	E-POST	ADRESS
Länsstyrelsen	vastragotaland@lansstyrelsen.se	
Trafikverket	trafikverket@trafikverket.se	
Lantmäteriet	lantmateriet@sbk.goteborg.se	
Sveriges geotekniska institut	sgi@swedgeo.se	
Postnord	utdelningsforbattringar@postnord.com	
Räddningstjänsten		
Vattenfall Eldistribution AB	planer_syd@vattenfall.com, Registratur.eldistribution@vattenfall.com	
Västrafik	vastrafik@vastrafik.se	
SAKÄGARE	E-POST	ADRESS
Utsänt enligt fastighetsförteckning		
GRANNKOMMUNER	E-POST	ADRESS
Öckerö kommun		
ÖVRIGA	E-POST	ADRESS
Naturskyddsfören.i Gbg	goteborg@naturskyddsforeningen.se	

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande

1 (7)

Datum
2022-04-26

Ärendebeteckning
402-12916-2022

Göteborgs kommun
sbk@sbk.goteborg.se
Ert diarienummer: 0860/21

Granskningsyttrande över detaljplan för verksamheter vid Pressvägen inom stadsdelen Sörred i Göteborgs kommun, Västra Götalands län

Handlingar daterade 2022-03-29 för samråd enligt 5 kap 22 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att planen inte kan accepteras och kan därför komma att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen åtgärdsstrategi och riskhantering av förorenade områden kan utgöra ett bra underlag för det fortsatta arbetet, men att en del kompletteringar behöver göras.

Utredningar behöver bearbetas för att både besvara frågan hur man ska förhindra eventuell spridning av föroreningar och eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten.

Plankartan måste ses över så att de åtgärder som den geotekniska utredningen anser är nödvändiga säkerställs för hela planförslaget. Statens geotekniska instituts (SGI) yttrande bifogas i sin helhet.

Det kvarstår oklarheter kring utsläppen till Natura 2000-området Torslandaviken, om man väljer att leda dagvattnet dit. Länsstyrelsen bedömer dock att dessa oklarheter kan hanteras i den tillståndsansökan som kommer att skickas in.

Planhandlingarna behöver kompletteras i enlighet med det som beskrivs nedan för att Länsstyrelsen inte ska ta in detaljplanen för prövning om den antas.

Motiv för bedömningen

Länsstyrelsen befarar **inte** att:

- Riksintresse kommer att skadas påtagligt.
- Mellankommunal samordning blir olämplig.
- Strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser.

Länsstyrelsen befarar dock att:

- Miljökvalitetsnormer (MKN) inte följs.
- Bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Miljökvalitetsnormer (MKN) vatten

Det är av stor vikt att kommunen vidtar de åtgärder som föreslagits i underlaget för att minska föroreningshalterna i dagvattnet.

Efter samrådet har det framkommit att PFAS-halter i området är mycket högre än vad man tidigare har känt till i både mark och grundvatten. Det är en parameter som inte har hanterats i tidigare skede och som måste utredas för att kunna klarlägga vilka föroreningshalter som kan förväntas. Annars finns det exempelvis risk för att förorena dagvattnet genom att få ett inläckage av grundvatten i dagvattenssystemet. Planerade dagvattenanläggningar med dammar/magasin för dagvatten/släckvatten kan behöva utformas så att förorenat grundvatten inte sprids via dessa, utan istället kan avledas, samlas upp och renas vid behov.

I planförslaget anges att bäckravinen i den sydvästra delen av planområdet kan vara ett möjligt alternativ för fördröjningsmagasin. Ökade flöden och höjd vattennivå kan orsaka spridning av föroreningar. Om bäckravinen ska användas som fördröjningsmagasin behöver riskerna kopplade till spridning av föroreningar i bäckravinen vara utredda. Om den föreslagna kontrollen visar på åtgärdsbehov, behöver en åtgärdsplan upprättas. Kommunen måste redovisa hur eventuell spridning av föroreningar och påverkan på recipientens MKN förhindras.

PFAS

I utredningen bedöms de uppmätta halterna av PFAS-11 inom brandövningsplatsen (BÖP) inte utgöra en oacceptabel risk för recipienten Torslandaviken. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning.

Den teoretiskt beräknade halten av PFAS-11 i Torslandaviken bör jämföras med uppmätta halter i viken, vilket inte har gjorts i utredningen. Detta för att kunna bedöma den befintliga och den ackumulativa belastningen av PFAS i viken och ytvatten. Mätningar i vattenförekomsten Rivö fjord och Torslandaviken visar att MKN för kustvatten (0,13 ng/l PFOS som årsmedelvärde) överskrids. Det innebär att den befintliga belastningen redan är hög och att halten inte ska ytterligare öka.

Beräkningarna för halten PFAS i Torslandavikens ytvatten, som presenteras i Tabell 12 i dokumentet *Åtgärdsstrategi och riskhantering – PFAS* är felaktiga. Beräkningar av PFAS-halter i ytvattnet är beräknade utifrån vattenmängden i Karholmsbassängen.

För att få fram halten av PFAS i ytvattnet behöver beräkningar istället göras för Södskärsbassängen, som har en mycket mindre vattenvolym men samtidigt har en högre omsättning. Beroende på resultatet kan det även behövas beräkningar för Hästholmskanalen, eftersom vattnet går vidare dit från Södskärsbassängen. Kommunen behöver uppdatera utredningen med rätta ingångsvärden och komma fram till slutsatser och strategier utifrån detta.

Hälsa och säkerhet

Förorenat område

Med en del kompletteringar kan den föreslagna åtgärdsstrategi och riskhantering utgöra ett bra underlag för det fortsatta arbetet. De kompletteringar som Länsstyrelsen anser behövs är enligt följande.

- Föroreningsproblematiken avseende PFAS i grundvattnet är något som gäller för området i stort. Om det visar sig att de planerade åtgärderna inte är tillräckliga ska det då finnas en handlingsplan för ytterligare åtgärder. Detta måste klarläggas innan antagande av detaljplanen. Det behöver framgå hur förorenat grundvatten ska kunna hanteras och renas. Den planerade exploateringen får inte hindra behov av ytterligare saneringsåtgärd.
- Då PFAS påträffats på flera platser inom området kan det finnas ett fortsatt behov av att hantera och rena PFAS-förorenat schakt- och länshållningsvatten, även efter att sanering av brandövningsplatsen har utförts. Det behöver även finnas en plan för hantering av förorenat länsvatten som uppkommer under hela processen.
- I åtgärdsförslagen behöver det förtydligas att saneringsåtgärd och miljökontroll kommer att ske, för att säkerställa att föroreningssituationen inte innebär en risk för planerad markanvändning **även** avseende organiska föroreningar och metaller. Dels vid BÖP men även norr om den.
- Se även synpunkter under *MKN vatten*.

Skyfall

Länsstyrelsen har noterat att delområde D saknar skyddsbestämmelse ”m₄” på plankartan, som säkerställer att området klarar ett 100-årsregn. Plankartan behöver kompletteras.

Geoteknik

SGI påpekar att plankartan behöver ses över så att de åtgärder som den geotekniska utredningen anser nödvändiga säkerställs för hela planförslaget. För ytterligare synpunkter gällande geoteknik se SGI:s yttrande daterat 2022-04-21 (dnr 5.2-2201-0017), som bifogas i sin helhet. Länsstyrelsen delar SGI:s uppfattning.

I planbeskrivningen på sidan 37 hänvisar man till "a₁". Länsstyrelsen har noterat att sättet som "a₁" är definierat i planbeskrivningen istället stämmer överens med planbestämmelse "a₂" på plankartan. Detta behöver korrigeras.

Synpunkter på granskningshandlingen

Natura 2000

Kommunen måste visa att omhändertagandet av dagvatten inte innebär en negativ påverkan på de värden som finns beskrivna i bevarandeplanen för Torsvikens Natura 2000-området. Ett Natura 2000-samråd för åtgärden pågår i skrivande stund hos Länsstyrelsen (dnr 521-13888-2022).

Natura 2000-prövningen behöver inte var helt avklarad för att detaljplanen ska kunna antas, men det behöver finnas ett underlagsmaterial som visar att omhändertagandet av dagvattnet är möjligt. I dagsläget kvarstår några oklarheter kring utsläppen till Torslandaviken, om man väljer att leda dagvattnet dit. Dessa oklarheter förväntas dock redas ut vid tillståndsansökan. För ytterligare information om vilka kompletteringar som behövs hänvisar Länsstyrelsen till vårt yttrande över samrådsunderlag till avgränsningssamråd inför Natura 2000-prövning (dnr 521-13888-2022).

Risk/Seveso

Vi vill uppmärksammas att riskfrågan inte enbart ska hantera bostäder och skolverksamhet. En ny etablering får inte heller ge upphov till oskälig risk för den befintliga anläggningen (Volvo Cars) som finns i direkt anslutning till det nya verksamhetsområdet. Detta bevakas i kommande tillståndprocess men bör även framgå av planhandlingen.

Förorenat område

Planbestämmelse "a₁" har införts på plankartan som reglerar sanering av förorenad mark före startbesked i egenskapsområdet där BÖP omfattas. Planbeskrivningen behöver ses över på s. 43 där det anges att det är planbestämmelse "a₂" som reglerar detta samt att dialog ska ske med miljöförvaltningen. Det är Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för det förorenade området.

Dagvatten

Kommunen bör eftersträva att utflöde från planområdet liknar det befintliga så mycket som möjligt. Detta för att minimera påverkan på dagvattenledningarna och i slutändan recipienten. En större kapacitet av fördröjning inom planområdet skulle minimera flödesskillnader under året.

Då fördröjning av dagvatten från planområdet är av stor vikt för att inte påverka recipienten negativt, anser Länsstyrelsen det vore fördelaktigt att minsta volymen på dagvatten som ska fördröjas inom planområdet skrivs in i planbestämmelserna.

Riksintresse kommunikation

Trafikverket har lämnat ett yttrande daterat 2022-04-22 (änr TRV 2022/40237), som bifogas i sin helhet. Länsstyrelsen håller med de synpunkter som gäller järnvägen - riksintresse kommunikation. Det vill säga, järnvägen ska värnas och fortsatt utveckling ska inte försvåras.

Påverkan på MKN luft från tillkommande transporter

Detaljplanens genomförande bedöms leda till att trafiken i området ökar med 6 400 personbilar per dygn och 250 lastbilar per dygn. Trots det bedöms utsläppen av kväveoxider från trafiken bli lägre år 2025 än idag. Länsstyrelsen uppmanar kommunen att tydligare beskriva att detta beror på den teknikutveckling som gör att utsläppen av kväveoxider från varje enskilt fordon bedöms minska i framtiden. Minskade utsläpp från fordonen medför generellt även att halter i luft av kvävedioxid minskar längs våra vägar.

I spridningsberäkningarna inkluderas inte partiklar utifrån skälet att MKN för partiklar bedöms klaras i Göteborg idag. De ökande trafikmängderna gör dock att mängden slitagepartiklar från vägtransporter ökar i området och följaktligen ökar sannolikt även halterna av partiklar. Aktuella vägsträckor utgörs generellt av relativt breda gaturum utan bostadsbebyggelse och Länsstyrelsen finner det sannolikt att MKN klaras även 2025.

Påverkan på luftkvaliteten av VOC-utsläpp från Volvo Cars Torslanda (VCT)

I luftutredningen görs en jämförelse med beräknade haltbidrag av olika flyktiga organiska kolväten (VOC) och de hygieniska gränsvärden för halter av luftföroreningar på arbetsplatser. Syftet med beräkningen är att undersöka VCT:s påverkan på planområdet och slutsatsen är att halterna är lägre än gränsvärdena.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma på att de hygieniska gränsvärdena inte är direkt tillämpbara för exponering av allmänbefolkningen i utomhusluft. Det finns därför en praxis att dividera dem med 100–1000 för att på så sätt erhålla en säkerhetsmarginal till även känsliga personer, som till exempel barn och äldre. Men eftersom detaljplaneområdet ska vara en arbetsplats där allmänheten inte ska vistas anser Länsstyrelsen att en direkt jämförelse med gränsvärdena är relevant.

Övrigt

På plankartan är planbestämmelsen ”n₁” definierad som ”damm ska bibehållas”. I planbeskrivningen och MKB står det ”n₁ - damm ska bevaras”. Det vore bra om ni använder samma definition i samtliga handlingar.

Synpunkter enligt annan lagstiftning

Skyddade arter

Det finns inget formellt krav på att eventuellt behövliga dispenser ska ha inhämtats innan detaljplanen antas. Artskydd är inte heller en ingripandegrund enligt 11 kap. 10 § PBL. Tillräcklig information om en detaljplans påverkan på skyddade arter behöver dock finnas tillgänglig genom en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) eller, om det är tillräckligt, genom utredning i enklare form (se MÖD P 8129–17).

MKB:n behöver visa att gällande artskyddsbestämmelser kan efterlevas, exempelvis genom att anpassningar och skyddsåtgärder vidtas. I händelse av att dispens krävs för att genomföra planen ska det också framgå av MKB:n att villkoren för dispens kan uppfyllas.

Den färdiga MKB:n behöver i tillräcklig omfattning beskriva

1. om skyddade arter förekommer i området och nyttjar området för fortplantning, övervintring eller födosök,
2. hur förutsättningarna är för arter som förlorar områden för fortplantning och övervintring att tillgodose sina behov genom motsvarande områden i närområdet, och
3. hur störning och skador på exemplar av arter, fortplantningsområden och viloplatser kan undvikas eller minimeras (genom anpassningar och skyddsåtgärder) eller, om det inte är möjligt att undvika otillåten påverkan på skyddade arter, hur förutsättningarna att få dispens enligt 14–15 §§ artskyddsförordningen ser ut.

Fåglar och fladdermöss

MKB:n kan i nuläget inte innehålla mer än rimliga antaganden om vilka fåglar och fladdermöss som förekommer i området och hur arterna nyttjar området. Således är det i nuläget heller inte möjligt att bedöma huruvida de skydds- och kompensationsåtgärder som finns beskrivna i MKB:n är tillräckliga. Utifrån de uppgifter som finns i MKB:n bedömer Länsstyrelsen att med planerade fågel- och fladdermusinventeringar som grund bör ovanstående kunskapskrav (punkterna 1–3) kunna tillgodoses.

Grod- och kräldjur

Volvo har erhållit dispens för att samla in samtliga individer av grod- och kräldjur som påträffas i området. Dispensen är giltig under 2022. När det här yttrandet skrivs går det inte att uttala sig om hur framgångsrik insamlingen av grod- och kräldjursarter blev. MKB:n bör beskriva, utifrån hur förutsättningarna ser ut för grod- och kräldjur efter insamlingen, hur otillåten påverkan på djuren kan undvikas, utifrån punkterna 1–3 ovan.

Övriga fridlysta arter

MKB:n behöver beskriva vilka andra fridlysta arter som finns i området och som påverkas på ett otillåtet sätt enligt 8 och 9 §§ artskyddsförordningen (ASF). Förutsättningarna att få dispens enligt 15 § ASF ska i förekommande fall anges.

De som medverkat i beslutet

Företrädare för Natur-, Vattenvård- och Miljöskyddsavdelningen samt Enheten för samhällsskydd och beredskap har bidragit till beredningen av detta yttrande. Beslutet har fattats av planchef Nina Kiani Janson med planarkitekt Ann-Louise Hulter som föredragande.

Nina Kiani Janson

Ann-Louise Hulter

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilaga för kännedom:

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från:
Statens geotekniska institut, daterat 2022-04-21
Trafikverket, daterat 2022-04-22

Kopia till:

Statens geotekniska institut
Trafikverket

Länsstyrelsen/
Naturavdelningen / Martin Goblirsch och John Thorbäck
Miljöskyddsavdelningen / Katarina Hallberg m. fl.
Enheten för samhällsskydd och beredskap / Rebecka Thorwaldsdotter
Vattenavdelningen / Stina Schött
Funktionschef Plan och bygg / Nina Kiani Janson